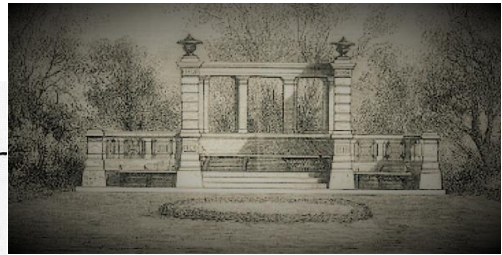

J.J. Cremer.

Iets uit het jaar 1870

Door J.J. Cremer. Een analyse.

De nieuwjaarsvoordracht met de titel "Iets uit het jaar 1870: medegedeeld aan de Leidsche burgerij, bij den aanvang van het jaar 1871, door de Evangelisch Luthersche weezen." is geschreven door de Nederlandse auteur **J.J. Cremer**.

In de 19e eeuw was het een traditie dat de weeskinderen van het [Evangelisch-Luthers Wees- en Oudeliedenhuis](#) aan de Middelweg in Leiden op nieuwjaarsdag langs de deuren van de burgers gingen. Normaal gesproken droegen zij dan een standaard nieuwjaarsversje voor om een kleine financiële bijdrage (aalmoes) voor het weeshuis op te halen.

Bij de aanvang van **1871** pakten ze het anders aan. In plaats van een traditioneel gedicht, droegen de kinderen een prozaverhaal (voordracht) voor dat door J.J. Cremer speciaal voor hen op papier was gezet.

De tekst begint als volgt:

"Wij willen U heden op den eersten dag van het nieuwe jaar niet zooals gewoonlijk een versje aanbieden... maar nu moeten wij U zelf iets vertellen. Wij hebben het van een Mijnheer gehoord, die het voor ons zal opschrijven." [1]

In deze voordracht vertellen de weeskinderen over de heftige gebeurtenissen van het zojuist verstreken jaar 1870, in het bijzonder over de **Frans-Duitse Oorlog**. Ze vertellen dat ze 'de Vader' (de binnenvader van het weeshuis) er dagelijks over hoorden voorlezen uit de krant. Cremer gebruikte de stem van de wezen om een boodschap van vrede, dankbaarheid en christelijke naastenliefde over te brengen aan de Leidse burgerij.

Frans-Duitse Oorlog. Het verhaal richt zich op een tragisch voorval in een Frans dorpje, waar een **timmerman en zijn vrouw** tijdens gewelddadige straatgevechten om het leven komen. Terwijl de ouders sterven door oorlogsgeweld, blijven hun **drie jonge kinderen** verweesd achter in de chaos van de strijd. Een voorname **Duitse officier** ontfermt zich uiteindelijk over de kleintjes en zorgt ervoor dat zij veilig worden ondergebracht op zijn eigen landgoed. De tekst dient als een **moralistische oproep** aan de burgerij om stil te staan bij het leed van weeskinderen en om **liefdadigheid** te tonen aan hen die door geweld alles zijn verloren. De vertelling benadrukt hiermee de zinloosheid van strijd tussen volkeren en de noodzaak van **medemenselijkheid** over landsgrenzen heen.

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 26 september 2026.